

Formanden:

Inden jeg udsætter mødet, skal jeg allerede nu tilkendegive, at afstemninger om eventuelle forslag til vedtagelse til forespørgsel nr. F 62 og forespørgsel nr. F 63 udsættes til i morgen.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.04

Kl. 13.00

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Tredje behandling af lovforslag nr. L 196: Forslag til lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter. (Implementering af Rotterdamkonventionen m.v.).

Af miljøministeren (Hans Christian Schmidt). (Fremsat 20/3 2003. Første behandling 1/4 2003. Betænkning 7/5 2003. Anden behandling 15/5 2003).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 96 stemmer.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 6:

Forslag til folketingsbeslutning om opretholdelse af GMO-moratoriet.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Line Barfod (EL). (Fremsat 9/10 2002. Første behandling 22/11 2002. Betænkning 7/5 2003).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Forhandling**Keld Albrechtsen (EL):**

Det lykkedes under udvalgsarbejdet at sikre, at et flertal i udvalget har støttet et ændringsforslag, som medfører, at den danske regering skal arbejde for en videreførelse af GMO-moratoriet, således at det også bliver sikret, at der skal gennemføres ansvarsregler, altså ansvar for eventuelle skader som følge af brug af GMO'er.

Jeg vil gerne herfra sige tak til de partier, som har været med til at sikre, at dette ændringsforslag og dermed også beslutningsforslaget kan vedtages. Det er et forslag, som bliver vedtaget på et tidspunkt, der har overordentlig stor betydning, fordi der netop i dag og i morgen er møde i EU's Landbrugsministerråd, hvor man diskuterer sameksistensproblemet, spørgsmålet om det kan lade sig gøre at have en GMO-produktion, samtidig med at man også har økologisk landbrug og landbrug uden gensplejsede organismer.

I den forbindelse har Europa-Parlamentets miljøudvalg behandlet en række ændringsforslag og også stillet krav om, at ansvarsreglerne kommer på plads, stillet krav om skærpede grænseværdier, dvs. også skærpede regler for mærkning og sporing af GMO'er. Så det går i mange henseender den rigtige vej med hensyn til stadig større skepsis over for at slippe disse GMO-planter løs i naturen.

Det ligger samtidig sådan, at vi har fået oplyst, at hovedparten af de ansøgninger om godkendelse af nye GMO'er, som ligger til behandling i EU, er GMO'er, som er resistente over for brug af Roundup. Det vil sige, at det er GMO'er, der er konstrueret på en sådan måde, at de læg-

ger op til en øget anvendelse af sprøjtemidlet Roundup og dermed også til en øget forurening af naturen. Netop derfor er det så utrolig vigtigt, at moratoriet bliver opretholdt, således at der ikke pludselig sker en stribe godkendelser af gensplejede planter, som vil trække en forøget vandforurening med sig i naturen, også i Danmark.

Vi afventer så stadig at få rapporten om sam eksistens fra regeringens side. Jeg ved ikke, om miljøministeren har nogle oplysninger at give i dag, men vi ved på nuværende tidspunkt stadig væk ikke, om der vil komme en melding fra rege ringen om, hvorvidt der i det hele taget er plads i naturen til gensplejede planter. Dette betvivler jeg meget, og de foreløbige oplysninger, vi har fået for en række planters vedkom mende, tyder også på, at der rent faktisk slet ikke er plads i den danske natur, hvis der samti dig også skal kunne dyrkes økologisk. Så vi er meget glade for, at der kommer et signal fra et flertal i Folketinget.

Kl. 13.05

Vi forventer naturligvis, at ministeren – det vil i den konkrete situation sige fødevarermini steren – som repræsenterer Danmark under de drøftelser, der altså foregår i øjeblikket i EU's Ministerråd, fuldt ud efterlever folketingsbeslut ningen.

Medmindre der skulle være en minister, der modsiger dette, går jeg også ud fra som en given ting, at det vil være tilfældet, og også selv om landbrugsminister mødet måtte være startet lidt før, den her afstemning finder sted, så går jeg naturligvis ud fra, at regeringen alligevel vil efterleve Folketingets beslutning under hele landbrugsminister mødet.

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Jeg vil gerne starte med at sige et par ting til det, som hr. Keld Albrechtsen har nævnt, for det er klart, at man kan sige, at ændringsforslaget og selve beslutningsforslaget jo hænger gevaldigt godt sammen her.

Om det første spørgsmål vil jeg gerne sige til hr. Keld Albrechtsen: Regeringen har jo gentagne gange bekræftet, at den står bag det eksisterende GMO-moratorium. Det er helt på plads. Regeringen kan således ikke anbefale, at Enhedslistens forslag støttes, og det gælder både ændringsforslaget og selve forslaget.

Selv om det måske er lidt trættende, er jeg nødt til at sige til hr. Keld Albrechtsen, at det skyldes for det første, at Rådets Juridiske Tjene-

ste har redegjort for den erklæring, der definerer det nuværende moratorium. Det er jo klart, man har det nuværende moratorium.

Jeg bad selv som formandskabsland om at få Rådets Juridiske Tjeneste til at redegøre for, hvordan det skulle forstås, og det, Rådets Juridiske Tjeneste kommer frem til, er, at den definerer, at det nuværende moratorium ikke omfatter miljøansvar. Det skal vi bare være enige om. Det omfatter altså ikke miljøansvar.

For det andet har regeringen tidligere prøvet at overbevise de andre medlemslande og Kommissionen om, at reglerne om miljøansvar bør udvides, men det fik ikke tilslutning. Det er altså efter regeringens mening for tidligt at tage stilling til, hvad der skal ske efter vedtagelsen af reglerne om sporbarhed og mærkning.

Jeg konstaterer i dag, at der er flertal for beslutningsforslaget. Det noterer regeringen sig. Men jeg er nødt til at oplyse i dag, sådan at det i hvert fald er sagt, at når reglerne om sporing og mærkning er på plads – formentlig om nogle måneder – og det er jo bl.a. dem, som hr. Keld Albrechtsen rigtigt siger, diskuteres i Parlamentet, så bortfalder GMO-moratoriet. Så eksisterer GMO-moratoriet ikke længere, sådan er det.

Til den tid foreligger der altså en helt ny situation og en stillingtagen til, hvad der så skal ske, hvilket involverer en række juridiske, politiske og administrative problemstillinger, herunder forholdet til den tidligere moratoriekreds, til WTO og til USA. Jeg siger det, fordi hr. Keld Albrechtsen sådan set altid er meget ren, som jeg hører hr. Keld Albrechtsens argumentation, idet han nemlig siger, at han godt er klar over, at moratoriet ikke omfatter miljøansvar.

Det skal hr. Keld Albrechtsen have stor tak for. Jeg synes ikke, jeg oplever det helt så klart fra andre partier, der diskuterer det, som indimellem skyder sig ind under, at der findes noget i moratoriet.

Jeg har her klart tilkendegivet det, der er blevet oplyst over for os, og jeg må på den baggrund så tydeligt, jeg kan, fraråde, at man stemmer for beslutningsforslaget, og selvfølgelig også for ændringsforslaget.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jo, men jeg vil bare sige til ministeren, at det jo netop er, fordi der er nogle, der har haft den fortolkning af moratoriet, som ministeren nu refererer til, at det er nødvendigt, at vi her i Danmark har den beslutning, at vi fortsat vil opret-

holde det, indtil også ansvarsreglerne er løst. Det er jo en politisk beslutning.

Jeg er sådan informeret om de begivenheder, der var dengang, moratoriet blev skabt, at det, der var tvivl om, var, hvor ansvarsreglerne skulle placeres. Men det lå dengang i det, at der skulle være ansvarsregler.

Kl. 13.10

Så jeg vil mene, at ministeren har en rimelig god sag. Uanset det juridiske, så har ministeren i hvert fald en moralsk og politisk stærk sag, også over for de andre lande, på baggrund af det, der blev drøftet dengang, bl.a. mellem Frankrig og Danmark.

Så jeg mener ikke, at ministeren skal være bekymret over at støtte dette her forslag til folketingsbeslutning. Og han skal da slet ikke være bekymret for at arbejde aktivt for det, for dér vil han måske også kunne få stærke allierede i Europa-Parlamentet, som bevæger sig i fuldstændig samme retning som det flertal, der har stillet ændringsforslaget her i Folketinget.

Så jeg vil opfordre ministeren til at tage imod dette her forslag med glæde og begejstring og arbejde for det, så skal det også nok lykkes.

(Kort bemærkning).

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Jeg vil sige til hr. Keld Albrechtsen, at kunne man bare klare den sag ved arbejdsindsats, så var det såmænd nemt nok. Næ, problemet er noget helt andet. Problemet er i dag – og måske er det endda så tydeligt – at den tidligere regerings partier måske ærgrer sig over, at de aldrig fik lavet det moratorium, sådan som det skulle have været lavet, hvis man ellers mener det, man gør i dag.

Men sådan er det jo i livet somme tider. Og Rådet til Juridisk Tjeneste har gjort helt klart over for rådet, hvor alle lande var der, at det netop *ikke* var meningen, at de ting skulle kædes sammen, og derfor blev det adskilt.

Jeg vil bare sige til hr. Keld Albrechtsen: Den danske regering vil selvfølgelig arbejde i overensstemmelse med det, et flertal ønsker. Det er hævet over enhver tvivl.

Men inden hr. Keld Albrechtsen har solgt det her som en meget nem nød at knække, så synes jeg bare, at hr. Keld Albrechtsen skal vide, at alle andre end dem, vi har spurgt dernede, og det er Juridisk Tjeneste, mener, at nej, det er meget klart, de her to ting blev ikke kædet sammen, fordi man ikke ønskede dem kædet sammen.

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Som repræsentant for et af de tidligere regeringspartier, ministeren henviste til, vil jeg gerne sige, at jeg deler den udlægning, som hr. Keld Albrechtsen har givet af, hvordan sagen var, at det var en klar forudsætning for at ophæve moratoriet og også, at der selvfølgelig var nogle dækkende erstatningsregler på plads.

I grunden er det jo indlysende, at hvis man giver mulighed for at udsætte GMO-afgrøder, så skal der selvfølgelig være nogle erstatningsregler, så økologiske landmænd, der pludselig får deres marker forurenede, ikke selv står med håret i postkassen, for nu at sige det sådan lidt populært, og selv skal bære risikoen. Selvfølgelig skal de regler være på plads.

Så siger ministeren: Hvis det bare var arbejdsindsats, der skal til. Jamen det er jo præcis det, vi beder regeringen om at levere. En aktiv EU-ind-sats, hvor man tager kontakt til de andre lande, som er omfattet af moratoriet, som holder fast i moratoriet og ikke bare nøjes med at rejse sig op fra stolen midt i et møde og holde et stort, forkromet indlæg. Det her handler om hårdt arbejde og vilje. Regeringen har så, synes jeg måske, desværre skullet trækkes lige vel lovlig meget ind i det.

Det, vi har brug for nu, er en aktiv dansk linje, hvor man selvfølgelig får fat i de gode samarbejdspartnere, vi har på det her felt, og holder fast i, at vi vil have Kommissionen til at fremlægge de dækkende erstatningsregler, inden vi ophæver moratoriet. Det er sund fornuft. Det kræver en arbejdsindsats. Vi har et lille håb om, at regeringen også vil levere den.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen for sin tredje og sidste korte bemærkning. Og jeg har også noteret hr. Martin Lidsgaard og hr. Svend Auken op.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret, for jeg er godt klar over, at det her bliver hårdt arbejde. Det er hårdt arbejde. Jeg er helt enig, når ministeren siger, det er en hård nød at knække. Og ministeren skal også få al den opbakning, det er jeg helt sikker på, fra det flertal, der vedtager ændringsforslaget, til at få det ført ud i livet, også i EU's Ministerråd.

Jeg er altså bekendt med, at der har været forskellige opfattelser af baggrunden for den her

sag, men jeg var ikke med, da de forhandlinger i sin tid blev ført. Det var daværende miljøminister hr. Svend Auken. Han kan udtale sig om det, for han deltog direkte i udformningen af moratoriet.

Men jeg vil bare sige ministeren tak, fordi vi har en tilkendegivelse om, at der vil blive gjort et hårdt stykke arbejde. Det er en hård nød at knække, men der er altså også flere og flere, som ministeren bl.a. også bekræftede, i Europa-Parlamentet, som arbejder aktivt med den her sag. Så det er ikke sådan, at ministeren står på bar bund, og det er ikke sådan, at ministeren kommer til fuldstændig at mangle allierede i den her sag. Det er det absolut ikke.

Kl. 13.15

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

For god ordens skyld skal jeg blot tilkendegive, at moratorium eller ikke moratorium så støtter Det Radikale Venstre, at vi får afklaret både spørgsmålet om erstatningsansvar, spørgsmålet om sameksistens og spørgsmålet om mærkning på forsvarlig vis, inden vi synes, at vi skal slippe GMO'erne løs i Danmark.

Når vi så alligevel stemmer imod både ændringsforslaget og beslutningsforslaget i dag, skyldes det, at vi ikke ønsker at lægge os fast på én løsning på nuværende tidspunkt. Som det allerede har været nævnt også fra hr. Keld Albrechtsens side, så kan man sådan set forestille sig, at man løser de problemer på flere forskellige måder, ikke alene ved at ændre på miljøansvarslovgivningen i EU. Det synes vi er lidt for ufleksibelt et mandat at afgive. Og det er altså grunden til, at vi stemmer imod og ikke, fordi vi egentlig er uenige i intentionerne.

Hvis det lykkes ministeren at få det igennem i forhold til miljøansvarslovgivningen i EU, er det fint, og det vil vi støtte. Men vi synes, at det er et for snævert mandat. Vi deponerer med det her beslutningsforslag reelt Danmarks bestemmelse over det her i Europa-Kommissionen.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Som en af forfatterne til moratoriet må det være mig tilladt at komme med en enkelt korrektion til det, miljøministeren siger her i dag.

Jeg deltog i de sene nattetimer i Luxembourg i forhandlingerne med mine franske kolleger om udformningen af moratoriet, og når vi dengang ikke tog miljøansvarsreglerne med her, var det,

fordi udarbejdelse af særlige miljøansvarsregler i EU på samme tid var under behandling. Derfor var det naturligt at føje et særligt kapitel ind her og ikke i denne lovgivning.

Desværre mislykkedes det, undskyld jeg siger det, også på grund af en halvhjertet dansk indsats at få det ind miljøansvarskapitlet, og derfor er der selvfølgelig et restparti. Det er det, der skal klares her.

Det er derfor, at Socialdemokratiet og, synes jeg, alle de partier, der deler det her synspunkt, roligt kan støtte hr. Albrechtsens forslag i den ændrede skikkelse, det nu har.

(Kort bemærkning).

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til De Radikale. Det er en ansvarsfuld indstilling at have. Det er præcis den, som regeringen har, hvor vi siger, at det efter regeringens mening er for tidligt at tage stilling til, hvad der skal ske efter vedtagelsen af reglerne om sporbarhed og mærkning. Med det her forslag låser man sig.

Jeg vil bare sige til både fru Pernille Blach Hansen og for den sags skyld hr. Svend Auken: Næh, det største problem med det her er, at forarbejdet simpelt hen ikke er godt nok. Det er og bliver problemet.

Tænk nu, hvis man virkelig gerne have villet det, så havde man bare lige kædet de to afsnit sammen. Det var alt, hvad der skulle til. Det er ingen stor operation. Hvis bare det var blevet skrevet i ét afsnit, så var det jo klart for alle, at det hang sammen.

Men nej, det blev det ikke, og når den Juridiske Tjeneste over for miljøministrene skal rede-gøre for hvorfor, så siger den Juridiske Tjeneste, at det var, fordi det netop ikke var meningen, at de to ting skulle kædes sammen. Man kunne netop ikke få et flertal, der ville have de to ting kædet sammen.

Så det er i grunden slet ikke så indviklet. Sagen var den, at der ikke dengang var flertal for det, og jeg har spurgt, om der nu er kommet et flertal. Det er der heller ikke, så jeg vil sådan set bare mangle de samme, som man manglede dengang, man gerne ville have det kædet det sammen.

Det er problemet, og det er selvfølgelig ikke nemt at løse, for intet andet end måske retorikken har ændret sig, og det er lidt ærgerligt, for sagen er alt for god til, at vi burde lægge os fast og binde os på det her tidspunkt.

Det gør så et flertal i Folketinget. Det respekterer regeringen. Sådan er det. Bare man lader være med at sige, at det skulle være noget nyt i forhold til, hvad der engang var. Nej, det er nøjagtigt det samme. Der er stadig ikke et flertal for at kæde de to ting sammen, og derfor blev det konstrueret sådan, at det er adskilt.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det må være det sene tidspunkt på sæsonen, der gør det vanskeligt for den nuværende miljøminister at se klart. Han siger, at det dengang ikke var muligt at skaffe flertal for en sammenkædning. Jeg tror, jeg citerede nogenlunde korrekt.

Ministeren forbiser, at det slet ikke var en flertalserklæring. Det er en mindretalserklæring. Det danske moratorium er et mindretal, et blokerende mindretal. Vi havde inden for rammerne af dette blokerende mindretal – det er det, moratoriet går ud på – om det var mest hensigtsmæssigt, at man i udsætningsdirektivet havde spørgsmålet om miljøansvar i forbindelse med GMO'er, eller om man skulle sætte det ind i miljøansvarslovgivningen.

Kl. 13.20

Alle og enhver kan da i hvert fald se et argument for, når man har en særlig lovgivning omkring miljøansvar, at man så indfører det som et særligt kapitel.

Det, der derimod var skuffelsen og derfor også baggrunden for det, som Folketingets flertal gør om et øjeblik, var, at den danske regering under formandskabet ikke gjorde noget for at få det her problem løst andet end en fuldstændig formtale af Miljøministeriets departementschef nede i Rådet. Man gjorde ingenting. Enhver, der har kendt forarbejdet til denne her sag, vil vide, at man ingenting gjorde for at få det her problem løst.

(Kort bemærkning).

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Det er utroligt, at man behøver at svinge sig op til at bruge argumenter, som at der ingen indsats er gjort. Alle ved, at det ikke passer. Alle ved, at man har holdt møde med moratorielandene. Alle ved, at man under stor debat forsøgte at rejse forsøget på både at få Kommissionen og et flertal af landene overbevist.

Jeg synes måske, det mest underlige er, at hvis de tidligere regeringspartier fandt, at miljøansvar, og det kunne jeg være meget enig i, er så afgørende, hvorfor svigtede mødet så på det

tidspunkt, hvor moratorielandene skulle have det skrevet ind i teksten? Var det så, fordi den tidligere miljø- og energiminister ikke havde indflydelse nok i moratoriegruppen, sådan at det ikke var muligt for miljø- og energiministeren at overbevise alle de andre miljøministre om, at det var en god idé, eller skete det ved en fejl, eller hvordan skete det?

For det er da overraskende, når det har så stor betydning, at man så ikke fandt anledning til lige at skrive det ind i teksten, men at man bag efter lod det komme an på, hvordan man ville tolke det. Det er ærgerligt.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sættes herefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 55 stemmer (S, DF, SF og EL) mod 51 (V, KF, RV og KRF).

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Miljøministeren vil få meddelelse om denne beslutning.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 130:

Forslag til folketingsbeslutning om midlertidigt stop for udvidelse af svinebedrifter/etablering af nye svinebedrifter.

Af Elsebeth Gerner Nielsen (RV) og Martin Lidegaard (RV).

(FremSAT 1/4 2003. Første behandling 12/5 2003. Betænkning 15/5 2003).

Der var ikke stillet ændringsforslag.